

Soçi görüşündə də gündəliyi İlham Əliyev müəyyənləşdirdi

Sülh müqaviləsi yalnız Azərbaycanın irəli sürdüyü şərtlərlə mümkündür

Oktyabrın 31-də Prezident İlham Əliyev, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan və Rusiya Prezidenti Vladimir Putin arasında üçtərəfli görüş keçirildi. Görüşdə Azərbaycan-Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması məsələləri müzakirə olundu. Yekunda bəyanat qəbul olundu.

Bəyanatda qeyd olunub ki, Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin kompleks şəkildə normallaşdırılması, sülhün, sabitliyin, təhlükəsizliyin və Cənubi Qafqazın davamlı iqtisadi inkişafının təmin edilməsi naminə göstərilən bütün razılıqlara dönmədən riayət edilməsinə sadıq olduğunu tərəflər təsdiq edir. Qalan məsələlərin, o cümlədən humanitar məsələlər blokunun təxirə salınmadan həllinə yönəlmiş əlavə sözlər göstərmək barədə razılıq əldə olundu.

Nikol Paşinyanın nəyisə deməsinin önəmi yoxdur

Milli Məclisin deputatı, parlamentin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin üzvü Sahib Aliyev deyir ki, Soçi görüşünün təşkilində məqsəd yalnız Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasını tezləşdirmək, normallaşma prosesinə start vermək deyildi: "Valday" forumunda Qarabağla bağlı nələr deyildiyini xatırlasaq, eyni zamanda görüş öncəsi Xankəndidəki sülh əleyhinə etiraz mitinqini göz önünə gətirsək, bütövlükdə vəziyyət aydın olar. Görüşün təşkil olunmasında məqsəd, ilk növbədə Qərbi Ermənistanın tam şəkildə Rusiyanın nəzarəti altında olduğunu göstərmək idi. Nikol Paşinyan da Vladimir Putinlə görüşdə Rusiyanın irəli sürdüyü bütün variantlara hazır olduğunu bildirdi, hətta üçtərəfli görüşün yekun bəyanatına salınmasını istəməsi bunu təsdiq etdi".

Sahib Aliyev vurğulayır ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında danışıqları kimin, hansı niyyətlə təşkil etməsindən, bundan öncə hansı hazırlıqlar görülməsindən asılı olmayaraq gündəliyi Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyini hər kəs növbəti dəfə gördü. Paşinyan görüşü təşkil edənlərin gah birinə, gah digərinə situativ olaraq yarına, onların maraqlarına tam cavab verən nələrsə səsləndirə bilər, amma onun nəyisə deməsinin heç bir önəmi yoxdur. Bu realıq Soçi görüşündə növbəti dəfə üzə çıxdı.

Görüşə Prezident İlham Əliyev, köməkçisi Hikmət Hacıyev və xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla yanaşı, müdafiə naziri və Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisinin də getdiyini xatırladan deputat əlavə edir ki, bu, Azərbaycanın bütün ssenarilərə hazır vəziyyətdə olmasını göstərdi. Onun sözlərinə görə, Soçidə Azərbaycanın irəli sürdüyü 5 prinsip əsasında sülh müaviləsi bağlamaq haqda razılığa gəlsə idi, Azərbaycan buna hazır idi: "Amma Putinlə görüş zamanı Prezident İlham Əliyev sərhəd qoydu. Bu, Qarabağ münaqişəsinin artıq həll edilib, tarixə qovuşması ilə bağlı idi. Dövlət başçısı bildirdi ki, ancaq və ancaq Azərbaycanla Ermənistan arasında əlaqələrin normallaşmasından danışa bilərik".

Sahib Aliyev qeyd edir ki, Soçi görüşünün yekun bəyanatı Azərbaycan Prezidentinin mövqeyinin orada əsas rol oynadığını göstərir. Bəyanatda Qarabağ haqqında bir kəlmə belə yoxdur. Bu görüşün normallaşma prosesində irəliyə doğru addım olduğu haqqında birmənalı cavab vermək mümkünsüzdür. Amma görüş göstərdi ki, Ermənistanın müttəfiqliyi situativ xarakter daşıyır, Paşinyan tamamilə asılı vəziyyətdədir. Azərbaycan isə görüşü kimin təşkil etməsindən asılı olmayaraq, azacıq sülh şərti olduğu halda həmin danışıqlardan qaçmır və qaçmayacaq: "Azərbaycan bütün danışıqlara özünün irəli sürdüyü, beynəlxalq normalara dayanan 5 şərtlə gedir. Bizim üçün Qarabağ məsələsi həll olunub. Prezident İlham Əliyev indiyədək apardığı bütün danışıqlarda olduğu kimi, Azərbaycanın maraqlarına cavab vermədiyi halda belə danışıqları neytrallaşdırmağı, yaxud öz lehimizə çevirməyi çox uğurla bacarır".

Azərbaycan növbəti dəfə haqlı maraqlarını müdafiə etmək iradəsini nümayiş etdirdi

Milli Məclisin deputatı Elşad Mirbəşiroğlu qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycan hər zaman olduğu kimi, haqlı mövqelərini davamlı olaraq möhkəmləndirərək, Ermənistan isə regionda gərginliyə səbəb olacaq yanlış addımlar ataraq Soçi görüşünə gedib: "Azərbaycan Ermənistanla sülh bağlamaq üçün şərtlər irəli sürüb və təkliflər üzrə addım addım irəli sürür".

Amma Ermənistanın davranışları yekun sülh sazişini imzalamaqdan yayınmaq istədiyini göstərdi. Ona görə də özünə kənar dəstək axtarır, israrla ATƏT-in Minsk qrupunun yenidən reabilitasiyasına çalışır. Çünki ATƏT-in Minsk qrupu vaxtilə Ermənistanın işğalçılıq siyasətinin nəticələrinin leqallaşdırılmasına xidmət edən fəaliyyət göstərirdi".

Deputatın fikrincə, Ermənistan hesab edir ki, Minsk qrupu bu gün də onlar üçün xilaskar rolunu oynaya bilər. Bundan başqa, Paşinyan ötən həftə Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının iclasının çağırılmasına nail oldu. Amma bu toplantıda da Azərbaycanın yüksək ehtirama, hörmətə layiq olduğunu gördü. Bunu Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko açıq şəkildə bildirdi. Paşinyanın ortaya qoymuş olduğu məsələlərə də ironik yanaşaraq onun qəribə suallar verdiyini dedi.

Deputat qeyd edir ki, bunların fonunda Azərbaycan Soçi görüşündə haqlı maraqlarını daha inamla müdafiə edib: "Görüş 2020-ci il 10 noyabr tarixli birgə bəyanatın imzalanmasının ikinci ili ərəfəsinə təsadüf etdi. Eyni zamanda ötən ilin noyabrında Soçidə sayca üçüncü sənəd, ötən ilin əvvəlində isə Moskvada daha bir sənəd imzalanmışdı. Rusiya Prezidenti bildirdi ki, imzalanmış sənədlərdə ifadə olunmuş şərtlərə nə dərəcədə əməl olunması vacibdir".

Elşad Mirbəşiroğlu deyir ki, bu baxımdan Ermənistanın cavab verməli olduğu məqamlar var idi, çünki o, imitasiyalarla məşğul olaraq sözügedən istiqamətdə heç bir praktiki addım atmayıb. Azərbaycan isə əldə olunmuş razılaşmanın şərtlərinə uyğun demək olar ki, bütün addımları atıb. Bu baxımdan Azərbaycan növbəti dəfə etibarlı tərəfdaş olduğunu, həm öz haqlı maraqlarını sonadək müdafiə etmək iradəsini nümayiş etdirdi. Görüşün nəticəsi olaraq təqdim olunan bəyanatda nə Qarabağ ifadəsi işlədildi, nə də Azərbaycan ərazisində yaşayan ermənilərin statusu məsələsi qabardıldı. Bu da ona dəlalət edir ki, vəziyyəti normallaşdırmaq üzrə proseslər Azərbaycanın irəli sürmüş olduğu təkliflər üzrə getməkdədir. Bir sözlə, Soçi görüşü əhəmiyyətli oldu, çünki əsas diqqət əldə olunmuş razılaşmaların şərtlərinə əməl olunmasına yönəldilmişdi.

Ermənistan yalnız prosesləri ləngitməyə çalışır

Elşad Mirbəşiroğlunun sözlərinə görə, Azərbaycan tərəfi regionda kommunikasiyanın inkişaf etdirilməsi, qurulması istiqamətində çox böyük işlər görüb, Ermənistan isə kommunikasiyaların açılmasının qarşısını almaqla məşğuldur. Ümumilikdə, Rusiya Prezidentinin mövqeyi birgə bəyanatın şərtlərinə mütləq əməl olunması idi. Vaxtilə Rusiya Prezidenti Vladimir Putin demişdi ki, birgə bəyanatın şərtlərinə əməl etməmək intihara bərabərdir. Əməl etməyən tərəf isə Ermənistandır.

Deputat qeyd edir ki, 2020-ci il 10 noyabr tarixində imzalanmış üçtərəfli birgə Bəyanatın 9-cu bəndinə əsasən, Azərbaycanın qərb rayonları ilə Naxçıvan arasında əlaqə qurulmalı, Ermənistan isə sərnişinlərin və yüklərin sərbəst hərəkəti üçün şərait yaratmalıdır. Ermənistan sənədə imza ataraq bu öhdəliyi üzərinə götürüb, amma bu gün Paşinyan mövqeyində kəskin transformasiyalara yol verməkdədir. O, görüş öncəsi yenə bildirdi ki, heç bir sənəddə Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsi öz ifadəsini tapmayıb. Bu, faktların ciddi təhrif olunmasıdır.

Onun sözlərinə görə, tarixi Azərbaycan torpaqları olan Zəngəzurdan keçən dəhliz vasitəsilə Naxçıvanla əlaqə təmin olunmalıdır. Lakin Ermənistan prosesləri ləngitməyə çalışır. Rusiyanın növbəti dəfə mövqeyi ondan ibarət oldu ki, imzalanmış üç sənəd üzrə daha ciddi fəaliyyət göstərilməlidir. Bu 2020-ci il 10 noyabr birgə Bəyanatı, 2021-ci il 11 yanvar tarixində imzalanmış Moskva və 2021-ci 26 noyabrda Soçidə imzalanmış sənədlərdir. Soçi görüşünün yekunu olaraq yayılan birgə bəyanatda da həmin sənədlərə bir daha istinad olunur. Ermənistan o sənədlər üzrə addım atacaqsa, onda bizim üçün vacib məsələlər öz həllini tapacaq. Bu, mahiyyət etibarilə yekun sülh sazişinin imzalanması prosesini də sürətləndirir.

*Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"*